

Др Слободан ОРЛОВИЋ*

ПРЕЛАЗНЕ ВЛАДЕ¹

Апстракт

У Републици Србији се током протеста (2024/25) после погибије 16 грађана у Новом Саду појавила идеја образовања прелазне владе као временски ограниченог органа који би се, уз остале послове извршне власти, приоритетно се старао о законитости поступка избора народних посланика. Предложена од опозиционих странака, идеја о прелазној влади није наишла на разумевање владајуће гарнитуре, нити су студенти, као носиоци протеста, показали благонаклоност за такав један орган.

Прелазна влада је обично привремена влада са одређеним бројем експерата (некада и свих) који се уобичајено називају технократама, а имају довољно стручности да помогну у превазилажењу најчешће економске или, уопште, политичке кризе. Србија је у после петооктобарским временима (2000) имала, углавном позитивно, искуство са краткотрајном прелазном владом.

Као примери различитих врста прелазних влада биће, поред српске, у основним цртицама описане прелазне владе Северне Македоније, Црне Горе и Италије.

Кључне речи: прелазна влада, технократе, устав, извршна власт.

1. УВОД

Питање прелазног облика једне од најважнијих уставних институција, а у парламентарном систему и политички највише (јер води државу), владе, постало је протеклих месеци у Србији (2025. године) веома актуелно. Током готово

---

* Редовни професор, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Република Србија, sorlovic@pf.uns.ac.rs, ORCID: 0000-0002-9172-1254.

¹ Рад је настао као резултат рада на Пројекту „Правна традиција и нови правни изазови“, чији носилац је Правни факултет у Новом Саду. Рад је усмено саопштен на Међународном научном скупу „Савремени изазови у остваривању и заштити људских права“, који је одржан на Правном факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици 23. и 24. маја 2025. године.

једногодишњих студентских² и ширих друштвених протеста, који отпочињу после пада надстрешнице зграде Железничке станице у Новом Саду и погибије 16-гору људи (1. новембра 2024), појавила се и идеја о прелазној влади.³ Додуше, таква замишљена влада ороченог мандата, са нешто ужом надлежношћу од уобичајене за редовну парламентарну владу, помињана је и раније током тринаестогодиње владавине ове власти и водеће партије (Српска напредна странка), од стране опозиције као спасоносно, па чак и ултимативно једино решење које би могло да обезбеди услове за одржавање законитих или, политички речено, поштених избора.⁴

Ипак, прича о прелазној влади у актуелним условима завршила се пре него што је и сама идеја била разрађена. Разлог није недовољно развијен коцегт такве владе нити поједине уставноправне непознанице које би формирање једне такве

---

² Студентске протесте у Србији 2024/25. године, њихову организацију (пленуми, усаглашавање) и методе (протести пред институцијама, на факултетима, маршеви, блокаде саобраћаја) можемо упоредити са десет година ранијим студентским протестима у Македонији (под мотом „за правду“, по речима извештаја Европске комисије (2016) против заробљавања државе, стабилности на рачун демократије, клијентелизма и др. (Waters, 2021, 107) који су довели до преговора власти и опозиције, а потом и до парламентарних избора на којима је промењена власт. Оба покрета су од стране власти називана „обојеним (*colored, colorful*) револуцијама“, финансираним споља, упереним против државе (а не актуелне власти) (Vankovska, 2020, 7-12).

³ Најближи појам прелазне владе (кабинета) на енглеском језику је *caretaker government*, а среће се и *provisional, transitional, technical* и *technocratic* (овај је посебно заступљен у литератури) *government*. Иако слични појмови, прави се и разлика између „технократа“ и „техничара“ у влади. Оба појма наглашавају компетентност и ефикасност, али за разлику од техничара, технократа није предложен као специјалиста, већ је општи стручњак. Што се тиче моћи управљања, у случају техничара оно је индиректно, врши се под руководством других елита и на административним позицијама, док је моћ технократа директна, врши се на управљачким позицијама и унутар највиших институција. Сходно томе, техничари су они којима је кроз обуку и стручност дато управљање делом административног апарата, док технократе уживају аутономију у својим областима стручности и имају отицај приликом доношења политичких одлука (Giannone & Cozzolino, 2024, 4). Ређе се помињу *non-partisan, experts* или *experimental government*. Прелазна влада има и значење привремене владе.

⁴ Током студентских протеста за прелазну владу била је опозиција: <https://www.021.rs/info/srbija/401840/proglas-prelazna-vlada-razuman-izlazak-iz-krize-cilj-uslovi-za-postene-izbore>; <https://fonet.rs/politika/Srbija/36656698/prelazna-vlada-jedino-resenje.html>; <https://n1info.rs/vesti/djilas-ponos-i-jovanovic-cilj-stvaranje-uslova-za-slobodne-izbore-ukoliko-bi-sad-bili-raspisani-opozicija-ne-bi-ucestvovala/>; <https://x.com/DraganDjilas/status/1884225557958902171>; <https://n1info.rs/vesti/manojlovic-kreni-pokreni-prelazna-vlada-eksperata-bez-vlasti-i-opozicije/> [7. октобар 2025. године] и др. Против прелазне владе били су највиши функционери власти: <https://n1info.rs/vesti/vucic-pozvao-da-stopre-krenu-razgovori-sa-profesorima-i-predstavnicima-univerziteta-niko-ne-izbegava-svoju-odgovornost/>; <https://n1info.rs/vesti/dacic-protiv-smo-vanrednih-izbora-razgovaracemo-ovucicevom-pokretu-ali-to-ne-podrazumeva-ukidanje-sps-a/> [7. октобар 2025. године] и студенти у блокади: <https://www.masina.rs/prelazna-vlada-je-pokusaj-pasiviziranja-naroda-smatraju-studenti-ublokadi-filozofskog-fakulteta/>; <https://www.021.rs/info/srbija/403628/studenti-u-blokadi-zahtev-za-formiranje-prelazne-vlade-nije-u-nasoj-nadleznosti> [7. октобар 2025. године] и др.

институције носило са собом, пре свега у погледу надлежности и рочности. Разлог краја концепта о прелазној влади није ни у немогућности договора ко би је чинио и по којој формули учешћа (партиципације) – политички, неполитички или стручни чланови, или пак сви заинтересовани – власт, опозиција, студенти у протесту.⁵ На крају, са конкретним министарским односно персоналним и ресорним решењима, као последњим кораком ка састављању сваке владе, није било ни покушано.

Након што је захтеве, пре свега опозиције, о прелазној влади заменила друга тема – политички захтев студената за расписивањем ванредних парламентарних избора, могуће је нешто јасније сагледати разлоге због којих до образовања прелазне владе није дошло.

Битна почетна мана неостварене српске прелазне владе (називала се и привременом, експертском, владом солидарности или поверења) била је та што није словила као заједнички политички предлог и услов за прекид протеста који би био обнародован од већине побуњених грађана против овог режима, а пре свега студената, опозиције, политичких и друштвених активиста и других активних структура друштва. На избору прелазне владе већма је инсистирала готово целокупна опозиција, док је студентска подршка том захтеву углавном изостајала. Власт је, с друге стране, од самог почетка јавно саопштавала да никада неће бити било какве прелазне владе⁶. Такав одбацујући став власти још је више учвршћиван сазнањем да сама идеја уз логичан редослед: прво прелазна влада па у догледно време фер избори, није добила очекивану подршку студената. Тако се загасила блага идеја о прелазној влади, као привременом политичком решењу игнорисаном и одбијаном од у протеклом времену најважнијих друштвених фактора – студената и власти, што је практично довело до тога да су овај бунт и друштвена криза продужени. Неизвесност око образовања прелазне владе у Србији је, све су прилике, минула, али се повећала неизвесност када би и како ова криза барем почела да се превазилази.

2. ПОЈАМ ПРЕЛАЗНЕ ВЛАДЕ

Сагледати уставноправна својства прелазне владе најлакше је, а можда и најтачније, њеним поређењем са обичном, редовном владом парламентарног система и уочавањем њихових разлика. Парламентарна влада је носилац извршне власти и по

---

⁵ Студенти су отпочели масовне протесте, блокаде факултета и обележавање времена страдања жртва у паду надстрешнице у Новом Саду. Први протести и захтеви за одговорношћу отпочели су 5. новембра 2024. година, а блокаде факултета после месец дана (2. децембра 2024. године). <https://www.bbc.com/serbian/articles/c5yerzk2yleo/cyr> [10. октобар 2025. године].

⁶ „Неће бити прелазне владе док сам жив“, <https://www.politika.rs/scc/clanak/666145/vucic-dok-sam-ziv-nescu-prihvatiti-prelaznu-vladu-ne-dam-im-da-otmu-drzavu> [10. октобар 2025. године], односно само ако људи из владајуће странке одбију послушност, <https://www.danas.rs/vesti/politika/vucic-prelazna-vlada/> [10. октобар 2025. године].

дефиницији политичка – чине је политичке личности, чланови политичких странака. Katz је направио чувену разлику између „страначке припадност власти“ (*partyness of government*) – стања у којем су распоред функционера у политичкој извршној власти и природа владиног доношења одлука партијски засновани и партијски усмерени – и „владавине странке“ (*party governmentness*) који се односи на организациону снагу странака и продор политичких странака у животе грађана (Helms, 2023, 515). Дуго времена су владе у демократским системима управо доживљаване као страначке, састављене од функционера странака које су освојиле места у националним скупштинама. Истраживање дводеценијског (2000-2020) учешћа технократа у владама европских држава указује да оно није подједнако заступљено – у јужној и источној Европи технократски министри чине значајну и релевантну мањину, док су северне и западне европске земље много мање навикнуте на избор технократских министара а раст њиховог броја је скроман (Vittori, et al., 2023, 9). Исто истраживање је показало да су око 37% њих доктори наука (*PhD*) и да су преко 50% по струци економисти или правници (Vittori, et al., 2023, 6). Међутим, повећано присуство технократа, нестраначких личности у влади, изазива и све веће научно интересовање са питањем да ли се ради о преобликовању традиционалне страначке владе и алтернативи популизму, односно да ли су демократија и технократија савезници или непријатељи. Политиколози су почели да испитују утицај технократије на преобликовање традиционалних образаца демократског управљања. Прелазна влада стручњака представља изазов за модел страначке владе и алтернативу како популизму тако и самој страначкој влади (Improta, 2021, 222). Bertsou сматра да је технократија пријатељ демократије када помаже представничким демократским системима да уравнотеже потребу за стручношћу, ефикасношћу и одговорношћу у управљању државом, а непријатељ ако је слепа за постојање друштвеног сукоба и занемарује последице технократских одлука по различите групе у друштву (Bertsou, 2020, 27).

По пореклу, влада је плод вековне политичке праксе током које је мењала положај унутар система власти, како се, између осталог мењао и положај извршне власти, нашавши се у једном историјском моменту у либералним, модерним уставима. Модел уставом уређене парламентарне владе као највишег државног органа који креира и спроводи политику остаје непромењен, уз одређене својствености сваког парламентарног режима. Прелазна влада је *ad hoc* орган која настаје у различитим, обично кризним политичким околностима које нису временски ни садржински унапред познате. А када се таква влада изабере, обично има временски орочен и унапред одређен мандат по питању надлежности. У политички нестабилним системима прелазне владе су производ оружане побуне, револуције или политичког колапса власти и имају војни (милитаристички) карактер.⁷

---

⁷ Различити облици честих прелазних влада које се формирају војним ударом армијских трупа неће бити предмет посебне обраде у овом раду јер у дужем периоду не представљају успешан

По типу, прелазне владе нису редовне већ владе које се у посебним околностима формирају као привремено политичко решење. Оне могу бити политичког, неполитичког или мешовитог састава; ако су политичке, могуће су једностраначке или пак коалиционе прелазне владе, такође могу се формирати као мањинске или концентрационе. Ако су нестраначке, у прелазне владе најчешће улазе стручњаци у различитим друштвеним областима (експерти, технократе), отуда називи експертска или технократска влада. Идеолошки, прелазна влада је она која остаје у границама политичких идеја самог устава – владавина права, демократија, јемство људских права. Ипак, самим тим што је могу чинити стручњаци и неполитичке личности, она је влада мање наглашеног идеолошког нивоа што је чини другачијом од редовних влада које се руководе видљивијом идеологијом.

У погледу избора, прелазна влада пролази истим путем као и редовна влада конкретне државе, мада тај поступак не мора у свим фазама (предлагање, расправа, гласање) бити истоветан. Мандатара именује овлашћени предлагач, шеф државе или парламента, а потом о програму и саставу владе, или само о канцелару, гласа парламент, у форми једног или оба дома. Оно што је карактеристично јесте да њеном избору претходи политички договор свих или парламентарне већине, као неписано или (ређе) писано правило. Оно што приликом избора прелазне владе може бити супротно уставној теорији је компромисна чињеница да политичке личности, чланови парламента, бирају неполитичке чланове владе, стручњаке. Избор нестраначког министра је свакако ризик за политичку странку, а ако је у питању премијер тај ризик јеш и већи, али се странке ипак понекад ослањају на нестраначке функционере на месту председника владе. Странке победнице на изборима преферирају технократске премијере без политичког искуства ако треба управљати тешким економским кризама или за вођење прелазних кабинета из неких других разлога. Нестраначки премијери могу доћи на власт у полупредседничким системима, када је изабрани председник кључни политички и страначки актер: шеф државе је склон да изабере (предложи) нестраначког премијера као свог поузданог представника у кабинету, а посебна уставна правила дају председнику аутономију по питању именовања премијера. Међутим, нису сви нестраначки председници влада технократе, нити су карактеристика само полупредседничких система – неки од њих владају у парламентарним земљама (Vercesi, 2022, 4).⁸

облик смене власти у европским демократским државама (последње: 1967. године у Грчкој, 1974. године на Кипру и у Португалији, 1980. године у Турској). Војни удари и образовање официрских прелазних влада могу бити последица грађанског рата, оружане побуне против демократског или ауторитарног режима, политичког атентата или смрти ауторитарног вође, а ређи су разлози економских криза. Војни лидер прелазне владе напушта положај избором нове демократске владе, а често се сам, или са својом новооснованом странком, кандидује на изборима настојећи да постане „цивилна“ власт.

⁸ У истраживачком узорку од 24 европске државе, 44 (12%) од 375 премијера били су нестраначки опредељени и њихов број се значајно повећао између 1990. и 2022. године. Док је

Brunclik разлоге формирања прелазних влада дели у неколико група (назива их *technocratic cabinets*). Примарно, формирање технократских влада као у Италији, Грчкој или Бугарској аутор повезује са економском кризом. Али важи и обратно: у другим случајевима технократски кабинети настајали су упркос томе што није било очигледне економске кризе (тако у Португалији 1978. и 1979. године). Свакако да постоје и државе у којима нису формиране прелазне владе, упркос постојања кризних периода, било економских, било политичких.⁹

У другу групу спадају технократске владе које се формирају након пада, неуспеха или немогућности образовања политичких влада. Ту откривамо неколико подгрупа. Прва је када политичке странке не успевају да се договоре и формирају кабинет након парламентарних избора (пример може бити ситуација која је настала после парламентарних избора у Румунији 1992. године) или након распада владајуће коалиције. Такође, ако се политичке странке суочавају са озбиљном кризом легитимитета, на пример због корупције,¹⁰ па не могу да формирају владу, нестраначки технократски кабинет се сматра добрим и легитимним решењем кризе (пример је италијанска влада коју је предводио *C. A. Ciampi* из 1993. године и чешки кабинет на чијем је челу био *J. Tošovský* 1998. године). Посебан разлог постојао је када политичке странке нису могле да пронађу и предложе своје (страначке) кандидате за премијера и министре јер су политичке странке и вишепартијски системи били тек у настајању. Ово се дешавало у „пост-комунистичким“ европским државама почетком 1990-их па су се формирале технократске владе (премијери таквих влада били су: *V. Ahmeti* (1991) и *Y. Bufi* (1991-2) у Албанији, *Л. Беров* (1992-4) и *Р. Инджова* (1994-5) у Бугарској, *T. Vähi* (1992) у Естонији, *K. Prunskienė* (1990-1), *A. Abišala* (1992) и *B. Lubys* (1992-3) у Литванији, *A. Šķēle* (1995-7) у Летонији, *Н. Кљуев* (1991-2) у Македонији, *N. Văcăroiu* (1992-6) у Румунији). Посебан тип су

само 11 нестраначких премијера ступило на дужност између 1945. и 1990. године, то се догодило 33 пута у наредне три деценије (десет премијера 1991-2000; два 2001-2010; и 19 2011-2022) (Vercesi, 2022, 2).

⁹ Холандија и Немачка никада нису искусиле владу вођену технократама или нестраначку прелазну владу у послератном периоду. Ипак, удео министара без парламентарне каријере и без водеће страначке позиције, био је генерално већи у холандским кабинетима (37,5%) него у немачким кабинетима (11,7%) за период 1945–1984. године. Уједињено Краљевство Краљевство нема скорашњег искуства са нестраначким прелазним кабинетима или владама вођеним технократама. Слично томе, а такође и с обзиром на специфичну природу своје извршне власти, швајцарски кабинети се могу сматрати потпуно страначким (Chiru & Enyedi, 2022, 103).

¹⁰ Перцепција корупције од стране грађана у једној држави такође подстиче подршку технократији. Позитивни ставови према технократији чешћи су у државама са вишим нивоом (перципиране) корупције, што значи да замену политичких министара нестраначким стручњацима заиста подржавају првенствено грађани који су више забринуте за ефекте ове појаве. Ово је посебно случај у политичким системима, попут оних у централној и источној Европи, где је питање корупције постало димензија страначке борбе (Chiru & Enyedi, 2022, 109).

технократске владе које настају када страначка влада изгуби поверење, а опозиционе странке нису довољно јаке да формирају нову владу. Тада се технократска влада може појавити као хитан начин изласка из кризе (чешка влада коју је предводио *J. Fischer* 2009. године). Фактор „економске кризе“ може се сматрати и врстом страначког неуспеха, јер се технократски кабинети често именују када партијски кабинети нису успели да остваре очекиване резултате економске политике.

Следећи разлог који може довести до формирања технократског кабинета је моћан председник републике. Посебно се ауторитаризам сматра важном претпоставком склоности грађана технократској влади (Chiru & Enyedi, 2022, 106). Ова ситуација је типична за источно-европске државе, Русију, Украјину и кавкаске државе (бугарски председник З. Желев именован је Беровљев технократски кабинет 1992. године, чешки председник *M. Zeman* именован је технократски кабинет 2013. године на чијем челу је био *J. Rusnok*). Моћан (формално или неформално) председник може бити у искушењу да опозове партијски кабинет и именује технократски над којим може имати потпуну контролу јер су министри одсечени од странака и нису им одговорни.

Коначно, постоје технократски кабинети који су успостављени у кризним ситуацијама које се не могу лако сврстати у напред наведене групе па чине преосталу (резидуалну) категорију. На пример, румунски технократски премијер *M. C. Isărescu* је именован како би се деблокирао уставни застој. Претходни премијер, *R. Vasile*, опозван је од стране председника (*E. Constantinescu*), а опозиционе странке и уставни стручњаци су тврдили да је овај председнички потез био неустанован. На крају је *Vasile* поднео оставку, а *Isărescu* је именован као компромисни кандидат у овом уставном сукобу. Посебно је недостатак одговарајућих кадрова надокнађиван премијерима који су били чланови комунистичких партија (нпр. *Tošovský* у Чешкој, *Prunskiene* у Литванији, *Văcăroiu* у Румунији и *B. Фокін*, *В. Масол*, *Л. Кучма* и *Е. Марчук* у Украјини). За разлику од нових политичара којима је недостајало политичког искуства, ови политичари су радили у разним државним институцијама током периода комунистичке владавине (*Brunclík*, 2015, 61-3).¹¹

---

¹¹ После свих ових разлога формирања прелазних влада, односно уласка стручњака у владу, интересантно је навести, као парадокс, пример Аустрије. У тој држави број нестраначких министара у редовним већинским владама (1945–2021) био је само 25. Међутим, нестраначки министри у владама којима је на челу био *S. Kurtz* (2017–19 и 2020–21) чинили су 21,5%. Ово је парадоксално јер су кључни фактори за које се показало да фаворизују избор нестраначких министара у литератури били упадљиво одсутни у Аустрији. Ово свакако важи за „доба демократије“ (где се сматра да младе демократије са мање консолидованим страначким системима подстичу именовање технократских министара), изборни систем (где се сматра да системи са једномандатним изборним јединицама фаворизују именовање технократа) и продужене економске кризе (сматра се да подстичу регрутовање технократа како би се помогло у превазилажењу кризних ситуација). Аустрија је очигледно била једна од старијих демократија у Европи и увек је имала пропорционални изборни систем. Штавише, ако је

По питању мандата, односно трајања прелазне владе, она се суштински разликује од редовне владе. Парламентарна влада остаје на власти све док је иза ње политичко поверење парламентарне већине, а најдуже колико и сам представнички орган, док су природа мандата и његова трајност код прелазне владе другачији. Прелазна влада је по својој природи привремена, иако њена трајност може да потраје и читав редовни мандат, четири године, ако јој политичке околности иду у прилог. Прелазна влада настаје као изнуђени или компромисни излаз из неке политичке кризе, а који је од почетка привремено решење које држави треба да омогући повратак у редовне политичке токове (нешто је другачије у С. Македонији где је тај компромис унапред познат, понављан и уређен законом). Стабилизацијом политичких прилика, или рецимо економских, по дефиницији престаје мандат прелазној влади што је, додуше, будућа неодређена околност. Мандат може и да се орачи на неко краће време, унапред договорно утврђено, а које је по плану потребно за излазак из кризе или спровођење конкретне мере (годину дана, на пример).

Правило је да прелазна влада обавља све надлежности министарског кабинета у редовном мандату. Уже посматрано, то није влада сужених надлежности па је треба разликовати од владе у оставци или техничке владе. Она може да има одређене приоритетне задатке, чешће је то у оквиру финансијске и економске а ређе политичке консолидације, али обавља и све друге послове извршне власти који су јој по уставу дати. Техничка влада пак „настаје када влада поднесе оставку у очекивању превремених избора, након, на пример, неуспеха коалиције или распуштања парламента. У овим ситуацијама именује се привремени кабинет који по конвенцији или уставној одредби обично нема овлашћење да покрене нову политику док се не одрже нови избори“. Такве владе одржавају политички *status quo* у неком краћем периоду. Што се њиховог састава тиче, прелазни кабинети у техничком мандату укључују већи просечан удео министара-технократа који имају бирократско искуство, нестраначки су опредељени и именовани су због своје стручности (Schleifer & Morgan-Jones, 2009, 672, 674). У теорији наилазимо на ставове да је појам техничке владе, односно, привременог кабинета у принципу другачији од прелазне владе. Док је технократски кабинет, односно прелазна влада у ширем смислу речи, дефинисан

уопште и било, Аустрија је имала знатно мање економских криза од 1945. године него већина других западноевропских држава. Такође, ни други фактори који доприносе формирању технократских влада не постоје у Аустрији: облик владавине - показало се да полупредседнички системи, посебно они са моћним председницима, имају већу вероватноћу да имају нестраначке министре. Иако је Аустрија формално полупредседнички систем, она се сматра примером режима у коме су уставна овлашћења председника, по конвенцији, остала неискоришћена у уставној пракси. Напротив, то је једини очигледно „парламентаризовани“ председничко-парламентарни режим у данашњем свету (Samuels & Shugart). Сложени и фрагментирани кабинети, који укључују велики број странака, као и законодавна фрагментација су такође идентификовани као повољан услов за улазак технократа у владу. Међутим, ни ова два фактора, немају никакав значај у Аустрији (Helms, 2023, 519).

путем свог састава (нестраначка природа), привремени кабинет (техничка влада) је дефинисан својим ограниченим овлашћењима. Како су *Diermeier* и *Roozendaal* рекли: „Привремени кабинети обично имају само ограничен политички програм, за релативно кратак временски период. Често се привремене (техничке, *nap. C.O*) владе формирају да би премостиле одређени временски период док се не одрже нови општи избори“ (*Brunclík*, 2016, 60).

Поред описаних, постоје и други облици прелазних влада (као ширег појма). Тако, *McDonnell* и *Valbruzzi* дефинишу технократски кабинет (обрнуто у односу на елементе страначке владе које је побројао *Katz*) као идеални модел где: све главне одлуке владе не доносе изабрани партијски званичници; о политици се не одлучује у кругу странака које у кабинету обједињавају (формулишу) ту политику да би се спровела; премијер и министри нису регрутовани преко странке. Међутим, није увек лако утврдити да ли се о политици кабинета одлучује унутар странака или не, и да ли се чланови регрутују преко странака. Посебан проблем је како класификовати кабинете који укључују и страначке и нестраначке личности (*Hloušek* и *Kopeček* предлажу нови термин: полуполитички кабинети (*semi-political*), који су између политичког и технократског (неполитичког) кабинета. *McDonnell* и *Valbruzzi* разликују: а) технократске кабинете са већином страначки опредељених чланова и б) технократске кабинете са већином технократа. Уз ово, они додају још један критеријум: кабинети у којима је више политичара него технократа класификују се као технократски, само под условом да их технократа и води – „влада вођене технократама“. С обзиром на то да је улога премијера кључна за разумевање технократског кабинета, и уопште кључна у свакој влади, да би се влада класификовала као технократска логично је да премијер мора бити технократа (нестраначка личност) (*Brunclík*, 2015, 59).¹²

Однос прелазне владе и парламента суштински је другачији него уобичајени уставноправни однос који зовемо парламентарном равнотежом. Прелазна влада је плод политичког споразума који мора бити потврђен у парламенту, већинским ако не већ не може бити консензуалног гласања за владу. То подразумева и да већина у скупштини гласа за министре који нису страначки опредељени а чине експертску владу, односно да гласа за министре као страначке активисте и из дотадашње власти и из опозиције. Иако имају одређена права која произлазе из начела парламентарне равнотеже којима може да се утиче на престанак мандата како владе тако и појединог

---

¹² Међутим, у пракси имамо кабинете на челу са технократом чији је тим углавном састављен од страначких личности па чак и владе у којима је једини технократа премијер: *A. Škēle* у Летонији, 1995-7, *M. C. Isărescu* у Румунији, 1999-2000, М. Цветковић у Србији, 2008-12. С друге стране, постоје примери влада који се приближавају идеалном типу технократског кабинета. У потпуности састављени од технократа били су кабинети које су саставили: *M. Monti* у Италији, 2011-3, *J. Rusnok* у Чешкој Републици, 2013-4. и, раније, *R. R. Lehto*, 1963-4, у Финској (*Brunclík*, 2015, 59).

министра, а са друге стране и парламента, ни парламент ни прелазна влада их по правилу не користе током трајања договореног мандата.

Што се тиче легитимитета прелазне владе, он је свакако мањи од оног који има демократска политичка влада којој је народ као суверен, на изборима, преко парламента, дао легитимитет односно право да у име грађана обавља власт. Прелазна влада нема такав изборни легитимитет, већ се он црпи само из парламента (не и из избора). С друге стране, у у кризама савремених демократија и представничко тело губи легитимитет, опада поверење грађана у њега. Отуда се већина прелазних (технократских) влада и поставља управо у временима кризе, често након економских рецесија и политичких скандала, како би се надокнадио дефицит легитимитета представничких тела и демократских процеса.

Ако су грађани незадовољни политиком, када њихови ставови не могу да промене курс власти и ако политичарима није стало до потреба и ставова грађана, онда они имају тенденцију да не одобравају страначку владу и вероватније је да ће прихватити алтернативе класичним парламентарним демократским уређењима (Chiru & Enyedi, 2022, 98). Таква влада у којој би преовлађивала стручност чланова (наспрам страначке позиције) који треба да буду лидери са изузетним образовним и професионалним квалификацијама који доносе одлуке на основу чињеница и доказа, а не морала и вредности (Rojon et al., 2023, 461). Таква је управо прелазна технократска влада коју би чинили стручњаци. Као стручњаци у влади најрадије су виђени универзитетски професори, значајно испред бизнисмена и државних службеника (Rojon et al., 2023, 460). Али истраживања показују да у неким државама грађани који су у значајној мери задовољни политиком владе (Уједињено Краљевство или Швајцарска, на пример) показују подршку влади (и) стручњака – претпоставка је да коришћење технократа и нестраначких личности у политици виде као комплементарну стратегију за даље побољшање квалитета саме демократије.

3. ПРИМЕРИ ПРЕЛАЗНИХ ВЛАДА У СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ, ЦРНОЈ ГОРИ, СРБИЈИ И ИТАЛИЈИ

3.1. Северна Македонија

Специфично решење о прелазној влади постоји у С. Македонији. Њено формирање је уређено законом којем је претходио договор политичких странака. По унутрашњем политичком споразуму из Пржина (Скопље, преговори 2. јун - 15. јул 2015. године), склопљеном под надзором Европске уније, формирана је прелазна (концентрациона) влада која је организовала парламентарне изборе после шест месеци (јун 2016. године). Претходно, један од захтева ЕУ за отварање преговора о приступању било је формирање прелазне владе која би, између осталог, пре организовања парламентарних избора, испитала актуелне политичке афере (Bassuener,

2015, III)¹³ Заправо је избор прелазне владе која би осигурала слободне и поштене изборе сматран „идеалним“, уједно то би довело до изласка из политичке кризе изазване „делегитимацијом демократских институција од стране губитничке странке, што се десило 2013. године“ (Costamagna & Denti, 2015, 2). Премијер 100 дана пре парламентарних избора даје оставку, а Собрање бира новог председника владе кога предлаже највећа политичка партија из владајуће коалиције. Према правилима примењеним пре избора 2016. године ради обезбеђивања правичности и транспарентности, прелазна влада која укључује чланове опозиције мора преузети контролу три месеца пре дана избора. Правило је поштовано током парламентарних избора 2020. године, а нова влада формирана након избора 2020. године неформално се сагласила, што је био део коалиционих разговора, да именује албанског премијера три месеца пре наредних избора“ (Freedom House, 2024). Раније, сходно одредбама Пржинског споразума, 3. јануара 2020. године изабрана је прелазна влада на челу са бившим министром унутрашњих послова Оливером Спасовским, из Социјалдемократске уније Македоније (СДУМ), а која је обављала своје функције до ванредних парламентарних избора који су првобитно били заказани за 12. април (Stamova, 2023, 57).

Највећа опозициона партија предлаже министра унутрашњих послова, уз консултације са двама политичким странкама које имају највише посланика у Собрању, и министра рада и социјалне политике. Даље, нови министар унутрашњих послова може да врши распоређивање до 15 функционера у министарству. Такође, Законом о Влади (45) предвиђен је и избор заменика министара у поменутих и у још три министарства (њима мандат траје до објављивања коначних резултата избора). У министарству унутрашњих послова и министарству рада на предлог највеће владајуће странке, а у остала три министарства (финансија, пољопривреде и информатике) на предлог највеће опозиционе странке. Такође, и најважније одлуке унутар тих министарстава доносе се са два потписа. Циљ ове владе је организовање избора за посланике Собрања. Она је практично уставни гарант поштених парламентарних избора.

3.2. Црна Гора

42. Влада Црне Горе на чијем челу је био Здравко Кривокапић, формирана 4. децембра 2020. године била је прва прелазна, експертска односно технократска влада у њеној историји, самопрозвана „владом 12 апостола“. Овај назив дао јој је сам

---

¹³ „Текст споразума је био веома амбициозан. Својим потписима, четири странке су се обавезале да ће вратити СДСМ у парламент, формирати парламентарни истражни одбор задужен за истрагу скандала са прислушкивањем, образовати прелазну владу, реформисати Државну изборну комисију, уредити бирачки списак и да ће премијер Н. Груевски поднети оставку 100 дана пре нових избора заказаних за април 2016. године“ (Abdullahi, 2023, 14).

премијер Кривокапић, а односи се на чињеницу да су сви чланови владе, осим потпредседника Абазовића, били православни хришћани и следбеници Српске православне цркве (Vujić & Nenezić, 2023, 29). Избрана је у парламенту гласовима до тада опозиционих посланика који су имали већину од само једног гласа (41). Позиционирана је као „неполитичка влада“ или „влада стручњака“, чији су сви чланови нестраначки опредељени (осим потпредседника Д. Абазовића из УРА-е). Мањинске странке нису ушле у владу иако је Кривокапић, у складу са ранијим (септембарским) споразумом, позвао албанске и бошњачке странке на разговоре о уласку у владу. Међутим, Кривокапићев покушај је пропао углавном због неповерења ових странака у ставове неких чланова просрпских изборних листа и странака (ЗБЦГ, МНН, ЦнБ) о спољној политици и мањинама (Teles de Menezes, 2021, 62).

Сама влада је била прелазне природе, којој је мандат, по договору, био орочен на једну годину. Основни циљ јој је био да деполитизује (департизује) јавне институције и избори се са корупцијом, као и да створи услове за поштене парламентарне изборе. Оваква влада представљена у личности премијера Кривокапића могла је позитивно утицати на процес изглађивања етничких, политичких и верских разлика које су постојале у држави, али очекивања у вези са тим нису испуњена (Meleshkina & Pomigev, 2023, 788).

Већ на почетку мандата владе (крајем 2020) измењен је Закон о слободи вероисповести (из јануара 2020) који је изазвао вишемесечне протесте (литије) против претходне власти, повећана је минимална плата и спроведене неке мере борбе против сиве економије и корупције. Истовремено, активности владе изазивале су незадовољство и отпор различитих политичких снага на свим странама, укључујући и лидере Демократског фронта који је подржао владу као највећа групација, а које су оптуживале Кривокапића да је уместо очекиваног побољшања односа између Црне Горе и Србије, влада постигла супротно; штавише, уведене су и санкције против Русије. Суштински радећи као мањинска, влада није успела да испуни многа своја обећања, укључујући спровођење пописа становништва 2021. године и изборне реформе. Влади је убрзо (4. фебруара 2022. године) изгласано неповерење у парламенту, на иницијативу Уједињене реформистичке акције (УРА) коју је предводио потпредседник Владе Д. Абазовић и који је постао нови премијер мањинске владе. (Meleshkina & Pomigev, 2023, 789).

3.3. Србија

Србија је добила прелазну владу 25. октобра 2000. године, коју је предводио Миломир Минић, после петооктобарских политичких промена и избора за председника СР Југославије. На тим изборима победио је В. Коштуница (или је дотадашњи председник, С. Милошевић, само признао пораз), али тек после масовне побуне грађана против власти и званичних резултата из првог круга председничких

избора. После своје инаугурације, Коштуница је сматрао да је организовање прелазне владе Србије неопходан корак ка превременим изборима за парламентарне изборе у већој федералној јединици, Србији. Без такве привремене владе, коју су чинили представници Демократске опозиције Србије, Српског покрета обнове и владајуће Социјалистичке партије Србије петооктобарска револуција (*Prudent Revolution*), не би у потпуности успела. Прелазна влада (трајала до 25. јануара 2001. године) представљала је неку врсту мешовитог режима, полудемократског, полукомунистичког (социјалистичког) (de Krnjevic-Miskovic, 2001, 106-7).¹⁴

Ова влада „привременог двовлашћа“ (Golubović, 2001, 170) плод је договора владајуће и опозиционих странака који је био ороченог трајања, са главним задатком да спроведе парламентарне изборе крајем 2000. године и врши извршну власт у „постреволуционарној“ Србији. Ослабљени „стари режим“ је практично био приморан да пристане на парламентарне изборе, и на прелазну владу, јер да се успротивио – а имао је парламентарну већину и председника Републике – ризиковао би насилну елиминацију са политичке сцене (Goati, 2001, 57). Специфичност ове прелазне владе тиче се састава који су чинили министри из три различите и супротстављене политичке групације (21 члан). Посебност је и та што су на челу одређених, сматрало се најважнијих ресора били трипартитни колегијуми (унутрашњих послова, финансија, правде и информисања). По истом критеријуму, председник владе је имао два (опозициона) потпредседника.

3.4. Италија

Три италијанске експертске владе формиране у претходне три деценије чинили су министри који нису припадали политичким странкама или коалицијама. Оне су заправо биле политички одговор странака на економске кризе па је њихов основни задатак био финансијска стабилизација државе у скраћеном мандату владе.

Влада Ламберта Динија (*Dini*, од 17. јануара 1995. до 17. маја 1996) добила је већину у оба дома Парламента, након што је пала претходна коалициона влада на чијем је челу био Берлускони (*S. Berlusconi*). Пошто је Берлусконијева влада трајала само 225 дана, председник Скалфарио (*O. L. Scalfaro*) није био вољан да распише још једне опште изборе унутар исте године јер супротстављени страначки блокови нису могли постићи већину у Парламенту. Након дугог периода консултација са свим политичким лидерима, Скалфарио је увидео да је једино могуће формирати прелазну нестраначку владу, коју би саставиле технократе, а не политичари, па је Динију,

---

¹⁴ Коштуница је искористио свој морални ауторитет да наговори социјалисте, који нису били у обавези да попусте, на превремене изборе, да прихвате његове предлоге гарантујући да његова влада неће извршити надправну освету над њима или њиховом имовином. Права мера његове вредности као државника и човека је то што су му чак и његови заклетни политички непријатељи веровали на реч (de Krnjevic-Miskovic, 2001, 107).

министру финансија у дотадашњој Берлусконијевој влади, понуђена премијерска позиција. Скалфаровим речима, то би била „влада примирја“. Дини је био један од најцењенијих италијанских технократа. Али се исто не би могло рећи за остале чланове његове владе, од којих већина није имала међународни углед или престижне каријере иза себе, већ су дошли из јавне управе (што је навело *International Herald Tribune* да је назове владом „нископрофилних професионалаца“). Дини је свој опстанак на власти захвалио пре свега чињеници да је његова влада, одлагањем одржавања још једних избора, одговарала свим анти-Берлусконијевим снагама (Bufacchi & Burgess, 1997, 218-9). Након што је влада остварила зацртане циљеве председник владе је поднео оставку и расписани су избори.

Влада Марија Монтија такође је била нестраначка, експертска влада која је потрајала годину и по дана (*Monti*, 16. новембар 2011 - 28. април 2013). Италијанска економска и политичка криза из новембра 2011. године, резултирала је падом четврте Берлусконијеве владе и њеном заменом потпуно технократским кабинетом који је предводио Марио Монти, професор економије и бивши европски комесар. Кризу је изазвало интензивирање тржишног притиска на Италију током лета 2011. године, а претходио јој је период вреле политичке напетости (Merler, 2021, 305).

По подршци коју је добила у оба парламентарна дома (скоро 90%) ово је била влада националног јединства (сви су је подржали осим Лиге Север). Такође је имала за циљ економску стабилизацију, односно превазилажење дужничке кризе државе. Сам премијер је своју владу дефинисао не само као техничку већ и као владу националне посвећености (привржености) (Giannone & Cozzolino, 2024, 11).

Формирање Монтијевог кабинета представља најекстремнији случај повлачења странака, указујући на „лоше здравље“ италијанске страначке владе. Такав закључак се заснива на високом нивоу политичке аутономије дате Монтију и његовим министрима, који су позвани да се суоче са економском кризом не би ли постигли финансијску стабилност и избегавање немогућности плаћања обавеза. Италијански страначки систем показивао је „опипљиве знаке слабости политичког система који јасно говори о тешком стању италијанских странака, двадесет година након кризе 1990-их. Након кратког периода партијских кабинета, односно влада политичког састава, Италија се брзо вратила у руке технократа, показујући да слабост странака постаје структурни проблем италијанског политичког система (Improta, 2021, 221).

Влада Марија Драгија (*Draghi*) трајала је такође 18 месеци (13. фебруар 2021-22. октобар 2022) и може се назвати владом националног јединства. Добила је велику подршку у Парламенту,¹⁵ скоро као и Монтијева влада, иако је, за разлику од Монтијеве нестраначке владе, Драгијева влада у категорији партијске владе коју воде технократе. Укључивала је осам (нестраначких) технократских министара, који имају

---

¹⁵ Интересантно да је странка *Fratelli d'Italia* садашњег премијера Италије Ђорђе Мелони (*Meloni*) која је наследила Драгија на месту председника владе, гласала против.

најважније ресоре, и чак петнаест партијских министара (Garzia & Karremans, 2021, 108).

Глобални обим пандемије и мере предузете на нивоу ЕУ за ублажавање економске кризе (могућност приступа ресурсима Фонда за опоравак) помогле су да се на власт доведе ова влада националног јединства (Russo & Valbruzzi, 2022, 172). Њеним формирањем Италија је потврдила своје место „обећане земље технократије“, не само популизма. Из упоредне перспективе, Италија бележи неке од највећих удела технократског особља у влади, како на такозваним „кључним извршним“ позицијама, тако и на премијерским позицијама, са пет технократских председника владе (од 1992. до 2021. године) (Improta, 2021, 220). Овај период од формирања Монтијеве владе па до Драгијеве владе карактерише „нестабилни триполаризам“, обележен уласком нових личности у политичку арену (Монти) и у парламентарну у првим фазама овог периода, а кулминира именовањем Драгија (Improta, 2021, 221). Влада је управљала државом за време здравствене, економске и друштвене кризе изазване падемијом Covid-19. Њу су чинили и стручњаци и политичке личности. После оставке председника владе, два месеца је функционисала као техничка влада.

4. ЗАКЉУЧАК

Прелазна влада је изузетни облик водећег органа извршне власти у парламентарним демократијама, чије се формирање повезује са кризним стањима, као што су економске и уопште политичке кризе функционисања власти. У питању су орани ограниченог, обично краћег мандата у односу на редовне владе, који треба да санирају неко горуће питање – однос власти и опозиције, транзицију власти или потешкоће у вези са јавним финансијама, на пример.

Прелазне владе се не уклапају у природу саме владе као *par excellence* политичког органа, посебно када су нестраначке, дакле и неполитичке а доносе пресудне политичке одлуке. Овај донекле системски парадокс посебно је видљив када је прелазна влада чисто експертска (што у пракси не бива тако често).

Прелазне владе су нека врста друштвене нужности када уставни систем и највише институције не могу да одговоре конкретном изазову у држави, било да је у питању пандемија, економска или војна криза. Њихова корисност, рад у општем интересу (и власти и опозиције) надомешћује мањак легитимитета које прелазне експертске владе имају јер за њихове чланове, као нестраначке личности, нису гласали носиоци суверенитета, грађани.

ЛИТЕРАТУРА

Enver Abdullahi, „EU's approach in transitional justice in the Balkans: case study Macedonia“, <https://unt.edu.mk/wp-content/uploads/2023/01/Book-procedeeings-in-Epoka-Coneference-4.pdf> [1. октобар 2025. године].

Kurt Bassuener, „No Stability without Accountability—the West's Responsibility in Macedonia“, Sarajevo 2015, <http://www.democratizationpolicy.org/pdf/DPC%20Policy%20Paper%20-%20The%20West%27s%20Responsibility%20in%20Macedonia-1.pdf> [1. октобар 2025. године].

Enver Abdullahi, „EU's approach in transitional justice in the Balkans: case study Macedonia“, <https://unt.edu.mk/wp-content/uploads/2023/01/Book-procedeeings-in-Epoka-Coneference-4.pdf> [1. октобар 2025. године].

Eri Bertsou, „Technocracy and Democracy: Friends or Foes?“, *The Technocratic Challenge to Democracy* (eds. Eri Bertsou and Daniele Caramani), 2020, London: Routledge, <https://www.alexandria.unisg.ch/server/api/core/bitstreams/8db77667-4fff-4679-a452-cade1f6f5266/content> [12. октобар 2025. године].

Miloš Brunclík, „The rise of technocratic cabinets“, *Austrian Journal of Political Science*, Vol. 44, Issue 3, 2015.

Vittorio Bufacchi and Simon Burgess, *Italy since 1989: Events and Interpretations*, London 1997.

Diego Garzia and Johannes Karremans, „Super Mario 2: comparing the technocrat-led Monti and Draghi governments in Italy“, *Contemporary Italian Politics*, 13.1, 2021.

Vladimir Goati, „The Nature of the Order and the October Overthrow in Serbia“, *Revolution and Order: Serbia after October 2000*.

Zagorka Golubović, „What We Have Found and Where We Should Head for: The Future of Democratic Transition in Serbia“, *Revolution and Order: Serbia after October 2000* (eds. Ivana Spasić, Milan Subotić), Belgrade 2001.

Biljana Vankovska, „The Chimera of Colorful Revolution in Macedonia: Collective Action in the European Periphery“, *Balkanologie - Revue d'études pluridisciplinaires*, Vol. 15, No. 2, 2020, <https://journals.openedition.org/balkanologie/2583> [2. октобар 2025. године].

Michelangelo Vercesi, „Trust in Strangers. Why Political Parties Rely on Non-Partisan Prime Ministers“, (presented at the workshop on *The Selection of Rulers in Changing Democracies: Partisanship, Knowledge and Political Experience*, University of Valencia, 1-2 December 2022), https://www.researchgate.net/profile/Michelangelo-Vercesi/publication/372187311_Trust_in_Strangers_Why_Political_Parties_Rely_on_Non-Partisan_Prime_Ministers/links/66a2951e75fcd863e5dacaac/Trust-in-Strangers-Why-Political-Parties-Rely-on-Non-Partisan-Prime-Ministers.pdf [10. октобар 2025. године].

Davide Vittori, *et al.*, „Technocratic ministers in office in European countries (2000–2020): What’s new?“, *Political Studies Review*, Vol. 21, No. 4, 2023, https://orbilu.uni.lu/bitstream/10993/57602/1/Vittori_et_al_2023_PSR_pre_print.pdf [12. октобар 2025. године].

Diego Giannone and Adriano Cozzolino, „Politics by other means: an analysis of the discourses of Italian technocratic Prime Ministers“, *Italian Political Science Review*, 54.1, 2024.

Marco Improta, „Inside Technocracy: Features and Trajectories of Technocratic Ministers in Italy (1948-2021)“, *Italian Political Science*, Vol. 16, No. 3, 2021.

Damjan de Krnjec-Miskovic, „Serbia's Prudent Revolution“, *Journal of Democracy*, Vol. 12, No. 3, 2001.

Elena Y. Meleshkina and Ilya A. Pomiguyev, „The 'Situational Nationalism': A New Age of Nation and State Building in Montenegro?“, *RUDN Journal of Political Science*, Vol. 25, No. 4, 2023.

Silvia Merler, „Technocracy, Trust and Democracy: Evidence on Citizens' Attitudes from a Natural Experiment in Italy“, *Government and Opposition* 56/2021.

Petra Schleiter and Edward Morgan-Jones, „Party government in Europe? Parliamentary and semi-presidential democracies compared“, *European Journal of Political Research*, No. 48, 2009.

Sebastien Rojon *et al.*, „Which political outsiders do Europeans prefer as ministers?“, *European Political Science Review* Vol. 15, No. 3, 2023.

Marijana Stamova, „The Republic of (North) Macedonia – the last decade“, *Freedom-Journal for Peacebuilding and Transcultural Communication* 7-8/2023, <https://eprints.unite.edu.mk/1597/1/FREEDOM%202023%20FINAL-54-63.pdf> [1. октобар 2025. године].

Adrian Waters, „The impact of EU state-building policies on the democratization process in Macedonia-a realist analysis“, *Bezbednosni dijalozi* 1/2021.

Zlatko Vujović and Ana Nenezić, „Montenegro in Crises: Navigating Political Turmoil and the Path to European Integration“, *Südosteuropa Mitteilungen* 2/2023, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1122105> [11. октобар 2025. године].

Gustavo Oliveira Teles de Menezes, „The Montenegro Identity and Statehood Question and the Formation of the Krivokapić Government“, *Contemporary Southeastern Europe*, Vol. 8, No. 1, 2021.

Freedom House, „Nations in Transit 2024 - North Macedonia“, *Democracy* 46/2024, <https://www.ecoi.net/de/dokument/2107354.html> [1. октобар 2025. године].

Ludger Helms, „Why do Parties Select Non-Partisan Ministers? The Paradox of Ministerial Selection in Austria“, *Representation* Vol. 59, No.3, 2023.

Christian Costamagna and Davide Denti, „The EU needs to step up its involvement in the political crisis in Macedonia“, *South East Europe Blog*, 2015, <https://eprints.lse.ac.uk/80314/1/The%20EU%20needs%20to%20step%20up%20its%20inv>

olvement%20in%20the%20political%20crisis%20in%20Macedonia%20_%20LSEE%20Blog.pdf [1. октобар 2025. године].

Mihail Chiru and Zsolt Enyedi, „Who wants technocrats? A comparative study of citizen attitudes in nine young and consolidated democracies“, *The British Journal of Politics and International Relations*, Vol. 24, No. 1, 2022.

Slobodan ORLOVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law, Republic of Serbia,
sorlovic@pf.uns.ac.rs, ORCID: 0000-0002-9172-1254.

TRANSITIONAL GOVERNMENTS

Summary

In the Republic of Serbia, during the protests (2024/25) after the death of 16 citizens in Novi Sad, the idea of forming a transitional government emerged as a temporary body that would, in addition to other executive branch tasks, prioritize the legality of the election process for MPs. Proposed by opposition parties, the idea of a transitional government was not understood by the ruling party, nor did the students, as the bearers of the protest, show any favor for such a body.

A transitional government is usually a temporary government with a certain number of experts (sometimes all of them) who are usually called technocrats, and have enough expertise to help overcome an economic or, in general, political crisis. Serbia had, in the post-October 5 times (2000), mostly positive experience with a short-term transitional government.

As examples of different types of transitional governments, in addition to the Serbian one, the transitional governments of North Macedonia, Montenegro and Italy will be described in basic outlines.

Key words: transitional government, technocrats, constitution, executive branch.